

Tilstanden i økosystem Nordsjøen og Skagerrak

De siste tre–fire årene har det vært dårlig rekruttering til bestandene av tobis, øyepål, torsk og til dels sild i Nordsjøen. Dette skyldes i hovedsak endringer i fysiske og biologiske betingelser, mens torske- og tobisbestanden også har lidd under overfiske. Fisket etter torsk i Nordsjøen skulle vært stoppet for flere år siden. Illegale landinger og dumping av fisk gjør det dessuten vanskelig å beregne størrelsen på enkelte bestander, spesielt makrell og torsk.

Uvanlig varmt vær på ettersommeren og høsten 2005 medførte at temperaturene i Nordsjøen var ekstremt høye ved inngangen til 2006, rundt to grader over normalen – det varmeste på 35 år. Både i sørlige og nordlige deler av Nordsjøen var det lave oksygenverdier ved bunnen rundt tusenårsskiftet. Dette kan være en medvirkende årsak til at det står dårlig til med tobisbestanden. Foreløpig er tobisfisket stengt og vil kun bli åpnet dersom et forsøksfiske viser at det er oppsving i bestanden. Tobis har en sentral rolle i økosystemet siden den er viktig føde for flere fiskearter og for hval. Både for tobis, øyepål, torsk og til dels for nordsjøsild har det vært dårlig rekruttering i de siste tre–fire årene. Dette skyldes endringer i de fysiske og biologiske betingelsene. Spesielt for tobis og torsk skyldes det også at det har vært fisket for mye.

Lave verdier av olje og radioaktivitet i fisk

Konsentrasjonene av oljekomponenter i torsk og hyse fra områder med olje- og gassinntasjoner er lave og på samme nivå som i prøver fra fisk fra upåvirkede områder. Undersøkelsene av forurensning av oljekomponenter i fisk ble utvidet og intensivert i 2005. Dessuten har undersøkelser vist at størrelsen på områdene med forurenset sediment har blitt mindre. Omfanget av områder der det er påvist forstyrrelser av bunnfaunaen er også avtagende.

Nivåene på radioaktivitet i sjøvann, sedimenter og organismer er fortsatt svært lave. De høyeste sjøvannsverdiene finnes i Skagerrak og skyldes utstrømming fra Østersjøen og avrenning av Tsjernobyl-nedfall.

Gode forhold for planktonspiserne

Planteplanktonproduksjonen i Skagerrak og Nordsjøen i 2005 var stort sett som tidligere år. Sammen-setningen av planteplankton i Skagerrak og fysiske data viser at det har vært en markant innstrømming av atlantiske vannmasser til området. Dyreplankton i Nordsjøen og Skagerrak domineres av hoppekreps (kopepoder) og krill, som begge er viktig føde for flere kommersielt viktige fiskearter. Det står også godt til med de typisk planktonspisende pelagiske bestandene makrell, sild og brisling. Verre er det med torsk og rødspette. Torskebestanden er på historisk lavmål, og fisket burde vært stoppet for flere år siden.

Upålitelig fangststatistikk

Det er store problemer med å beregne bestandsstørrelsen på flere viktige bestander på grunn av upålitelig fangststatistikk. Spesielt problematisk er det for torsk og makrell. Dette skyldes at relativt store mengder fisk landes illegalt og/eller dumpes.

”Nye” fiskerier

Fisket etter breiflabb og kreps i Nordsjøen har vokst fram de siste 20 årene. Krepsefisket er i nedgang. I breiflabbfisket er det for store fangster av ungfisk, slik at fiskens vekstpotensial ikke blir utnyttet. Det er bare det norske garnfisket som er rettet mot stor fisk.

Sjøpattedyr

I Nordsjøen er det bare tre hvalarter: vågehval, nise og delfiner (springere) som alle først og fremst spiser fisk. Nise er tallrik, og svært utsatt for bifangst i garnfiske. Dette kan føre til utilsiktet desimering av nisebestanden.

Foto: Bjørn Vidar Svendsen